SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:980

av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)

Kommunklivet – statens ansvar för den gröna omställningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett kommunkliv för att stärka kommunernas förutsättningar att möta stora industrietableringar och den gröna omställningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla statliga kreditgarantier, gröna krediter och andra former av ekonomisk riskdelning mellan stat och kommun vid stora industrietableringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige befinner sig mitt i en historisk industriell omställning. Inte minst i norra Sverige genomförs och planeras investeringar som har avgörande betydelse för klimatomställningen, Sveriges konkurrenskraft och Europas möjligheter att stärka sin självständighet inom strategiskt viktiga industrier och råvaror.

Men stora industriinvesteringar kräver också stora samhällsinvesteringar. Det behövs bostäder, skolor, förskolor, infrastruktur, kompetensförsörjning och en välfärd som växer i takt med nya arbetstillfällen. Ansvaret för detta hamnar i stor utsträckning hos

kommunerna, medan vinsterna av investeringarna kommer hela Sverige till del. Det är en obalans som behöver rättas till.

De senaste årens erfarenheter har tydliggjort hur sårbara kommunerna kan bli när de förväntas göra omfattande investeringar utifrån industrins tillväxtplaner. När förutsättningarna snabbt förändras riskerar kommunerna att stå kvar med kostnaderna. Samtidigt riskerar nödvändiga industriinvesteringar att försenas eller utebli om kommunerna inte vågar eller förmår ta det ekonomiska ansvaret.

Problemet har också uppmärksammats i statliga utredningar. I betänkandet Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner (SOU 2026:32) beskrivs behovet av att förbättra kommunernas förutsättningar och hantera de ekonomiska risker som följer av stora etableringar.

Sverige har genom Industriklivet och Klimatklivet skapat viktiga verktyg för att stödja industrins och samhällets klimatomställning. Nu behövs ett tredje steg: Kommunklivet.

Ett Kommunkliv bör vara en nationell satsning som ger kommunerna bättre förutsättningar att möta stora industrietableringar och snabb samhällsomvandling. Det bör omfatta riktade statliga insatser för samhällsplanering, bostäder, infrastruktur och välfärd samt möjligheter till statliga kreditgarantier, gröna krediter och ekonomisk riskdelning.

Staten behöver också ta ett tydligare ansvar för samordningen mellan myndigheter, kommuner och näringsliv. Kommunernas möjligheter att välkomna nya etableringar ska inte begränsas av bristande statlig samordning eller av att enskilda kommuner förväntas bära risker som egentligen är nationella.

Det handlar ytterst om att skapa en rimligare fördelning av både ansvar, risker och vinster. De kommuner som möjliggör investeringar av nationell betydelse ska inte behöva äventyra sin ekonomi eller den befintliga välfärden för att bidra till Sveriges utveckling.

Den gröna omställningen är inte enbart en fråga om ny teknik och industriella investeringar. Den handlar också om människor och om att bygga attraktiva, hållbara samhällen där människor vill bo, arbeta och leva.

När hela Sverige vinner på omställningen måste också hela Sverige vara med och ta ansvar för den. Ett Kommunkliv skulle vara ett viktigt steg för att göra detta möjligt.

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Ida Karkiainen (S)

Samuel Pettersson (S)